

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Götheborgske

Spionen.

 Fredagen, den 30 Augusti, 1771.

Slut af Projectet til et slags För-
bättrings-hus.

Dessa uslingar, som inkommet med sylleri, äro
 ssuka både til kropp och själ, och behöfwa
 därföre både andelig och werldslig läkare. Men,
 enligt årsarenheten, söka de icke sin förbättring själf-
 wa, utan heldre enwist sätta sig emot all både
 andelig och natuerlig läkedom, hwarmed medlidande
 de wänner och fränder wilja dem hjälpa. Deras
 egen wälfärd fordrar altså, at de icke måge haf-
 wa lof, at gå så lösa; at förtiga det de förtjent
 något mista friheten, såsom brottslige, åtminstone
 då de började sit sylleri; ty i längden, då de länge
 funklat, kan jag knapt anse dem mera brottslige,
 än afwitte-hjon och fänad, på hwittas gerningar
 icke faller någon moralitet. Men ock sådanes fri-
 het gaf Gud förnuftige människor lof at in-
 stränka, då han gaf oss herra-wälde öfwer de
 oförnuftige creaturen.

Til Bacchi Bröders förbättring och undandölg-
 ning från almännen förargelsen, woro det wäl,

om tjenliga retraiter eller gömmen inrättades, hwilka wäl hade en blandad likhet af lazaretter, dår-hus, tuft-hus, och brunscurs-hus; men dock på det högtideligaste fridlystes från all infamite. Mången torde göra testamenten til sådane hus, då han sågo deras nytta; ja, liksom hushållare med någe förbinda sig til årlig afgift åt fattiga, för at slippa fringsstrykande tiggare; så skulle ock någon hwar gerna bidra något, efter råd och åmne, til sådant Förbättrings-hus, at dymedelst slippa fringswärmande fylle-hundar, hwilka, under stän af visiter, för slägtkap och gammal wänskap stul, stulta hus imellan efter brånwins-supar, panaceer, mage-droppar m. m.

Wi se nog nödwändigheten, låtom oss nu föreslå inrättningen af et sådant Förbättrings-hus. Et sådant borde finnas uti hwart län. Större Städer, såsom vårt Götteborg, kunde, för hedren och nödwändigheten stul, hålla sig et på egen räkning. Man walde därtil någon affides belägen land-gård, omgiffwen med pallisader, så fast, som en djur-gård. Det woro ock icke heller galet, at djur-gårdar härtil brukades, på det flere slags otamd djur kunde hållas inom et stängsel. Där borde finnas tillräckelige, hyggelige, och til en del (för de fordom hederlige Medborgare) hederlige logementer. Til wårdfolk och stötsel borde wäljas folk af bepröfwad dygd, rätt alswarsamme, pålitelige, tiltagsne, men dock ömsinte och förnuftige Män och Qwinnfolk, de sifte icke under 50, eller, om de woro rätt grymme, 40 år. En fåck Me-
dicus

dicus och årsfaren Prest borde och dageligen sig infinna. Til wakt kunde man och så råd.

At nu så hit det wåta phlegmatiska folket, som här borde cureras, borde man icke beswåra de wanliga Domstolarna i orten; hållt de hafwa nog at sköta förrut, och på dem torde här och där någon wälwis Herre sitta, som sjelf behöfde undergå någon liten förbättrings-cur. Utan kunde hwart Härad och Stad wälja (om de så wille nya hwart annat år) 4, 6, eller flere gode och profwade Män, som kände wäl folket i bygden. Desse borde hafwa samma oinskränkt magt öfwer hullehundar, som Censorerne i Rom öfwer alla slags lastbara. De borde sjelfmant fasttaga och til förbättrings-huset afföra låta dem hela Staden eller bygden se gå dageligen i rus, såsom barn-gäckar. Men desutan singo de gifwa handräkning, när den åskades. Mången hederlig Fru och Hustru skulle gerna wilja hafwa sin Man i cur; mången Man sin Hustru; många Föräldrar sina Barn; mången Församling sin Prest; mången Rätt, Collegium, Compagnie ic. en sin torstige Medbroder, o. s. w. Desse kunde då de tillsförordnade Censorer, utan frus och appell, låta afföra.

Uti sjelfwa Förbättrings-huset skulle Patienterne efter stånd och wårde hållas, samt människo-ömt skötas och bemötas. Det blefwo då wårt hederwårda Collegii-Medici omsorg, at föreskrifwa, och Husets Medici omtänka, at verkställa tjenligaste methoder, at småningom, utan för hastigt afbrott, afwänja dem från lasten, och deras för-

därswade krops-Prälten imedertid reparera. När de såmedelst fingo efter hand krops-krafterna, inså sig wäl något af förra förnufts-bruket åter; då tillhörde det Prästen, at med nåde-medlen så deras sjalar sanfärdigt omwända til Gud, såsom bästa förwarings-medel emot återfall. Imedertid, och sedan de woro så aldeles diätetice och theologice afwanda, borde de ändock icke utsläppas, förr än de i det förbättrade tilståndet leswat åtminstone et år.

Efter hemkomsten borde de så alla sina Släktlingars, Wägners och Medborgares fulla heder och förtroende, samt (om de waret Ämbetsmän) sina Ämbeten åter; och borde den wara hwars mans nidning, ja edsöres-brytare, som dem föresbrådde, at de på Förbättrings-hus hade waret.

Men föllo de åter in igen uti sin förra syflerismana; så woro ej annan utwäg, än föra dem, för lifstid, til dår-huset.

Gotheborgske Wexel-Coursen.

Den 24 och 28 Julit.

Lond.	63	- -		63	- -	D. R:mt.
Amst.	59 $\frac{1}{2}$	- -		59	- -	M. R:mt.
Hamb.	- - -	- -		62 $\frac{1}{2}$	- -	M. R:mt.

Framkommer til Catechismi-Förhör: Måndagen Spannemålgatans Note. Tisdagen Nwarnebergsgatans Note. Onsdagen Masthugget och Haga Notem.

Stads.

Stads Nyheter.

Inkomne äro Skepparne Bengt Junggren
 ifrån Medelhafwet med win och salt, Elias Schoug
 ifrån dito med salt och russin, Alex. Colelongh
 ifrån Husum med barlast, Anders Walman ifrån
 Montros med mursten, Jos. Forster ifrån London
 med rådt säcker, bly, ten och litet Packhus-gods,
 Johan Bubbers ifrån Sandwich, Th. Davison
 ifrån London, John Meldrum ifrån Kinghorn,
 W. Sibbald ifrån Elmouthe, Samuel Briggs
 ifrån Gearmouth med barlast, Tor. Jues ifrån
 Hamburg med Packhus-gods.

Utgångne äro Skepparne Erdtman Kelmers
 til England, William Baker til Blecknay, Evans
 Rowe til Stockton, Alex. Blues til Aberdeen,
 samt James Addison til Lieth, med järn och brå-
 der, And. Swensson och Jochim Zechau til Ir-
 land, med järn och Sill, Magnus Sjögård til
 Amsterdam med järn, Jelle Hermans Prius til
 Amsterdam, Alex. Berg til Hamburg, Samuel
 Sweet til St. Croix, Alex. Chisholm, Thomas
 Brut och Isach le Lacheur til Bilboa, William
 Hutton til Madera, Christopher Farran til Bial,
 Arendt B. Redecker och Kasimus Samuels til
 Dunkirquen, samt William Machie til Lissbon
 med Ostindiska waror.

Kundgörelser.

Ost-Indiska Compagniet kundgör härmed,
 at nästkommande Tisdag, den 3 September, kl.

M m 2

10 före.

10 före middagen, kommer någon öfverblifwen Skeps-proviant, såsom kött, flåst, stockfist, ruffin ic. til den mestbjudande, at försäljas, på Compagniets wanliga Auctions-rum; kunnandes desse waror uti Magasinet desförinnan beses, och förtefning däröfwer på Compagniets Contoir igenomläsas.

På Kongl. Post-Contoïret härstädes finnas Trollhätte Slufwerks lotter för September månad, som kunna bekommas emot 5 Dal. S:mt för en hel lott, 2 D. 16 ö. för en half, och 1 D. 8 ö. för en fjerdedels dito.

Den eller de, af Herrar Handlande * i Götheborg, hwilka hafwa några Fordringar eller Commissioner, antingen hos Hans Kongl. Majestät och Kronan, eller någon af Riksens Collegier, eller andre Domstolar, behagade därom correspondera med Auditeuren och Notarien i Riksens Ständers Protocolls-Deputation, Herr Gustaf Adolph Barckenbohm, i Stockholm, som lofwar uppfylla alt, hwad en årlig Futmågtig bör.

At kunna, som wederbör, komma til slut med framlidne Herr Commendeur-Capitainen Petet Berndt Westmans sterbhus, warder härmed allmänneligen kundgjordt, at ehö, som antingen befinner och wet sig, på et eller annat sätt, wara något bewisligen Skyldig, eller ock hafwer något bewisligen at fordra, densamma åligger, at sig ofelbart, inom instundande weckas slut, eller den 7 September, hos Amiralitets-Secreteraren och Auditeuren, Herr Johan Westerman, infinna,
och

* Förmodeligen föragtas icke heller andra.

och sine fordringar ingiswa ; i widrig händelse
 Fylle hwar och en sig sjelf, at inga fordringar se-
 dermera anses och emottagas. Hwilket til behörig
 rättelse förståndigas.

Emot hyra, men hålft til salo, utbjudes et
 sill-salteri, Kornhamn kallat, och är beläget på
 Inland, wid norre Elf, och således kan resas dit
 sjöledes, både åt Stårgården som ock Götha Elf,
 förbi Bohus. Landvägen kan ock resas ifrån
 Qwillebäcken åt Grimbo, och sedan til gården
 Branstorp, hwaråst man sätter sig öfwer ålswen
 til salteriet. Sjelfwa salteriet är så stort, at man
 kan sätta 200 tunnor sill på sin botten, och fins
 uti godt stånd. En man-bygning, af timber up-
 förd, som består af en salt-bod, et kök med spis,
 som ock kan brukas til Tunnebindare-werkstad,
 samt en kamare til at bo uti. En fördelagtighet
 gifwes ock, at större och mindre fartny kunna in-
 taga full last in wid salteriet; jämwäl ock kunna
 gälare och saltare uti hast, såsom nära boende,
 komma til hands, när man en flagg uphissar.
 Och som man nu, Gudi lof! förspörjer sillen an-
 senligen fynas uti Stårgården; så förmodar man
 billigt hågade köpare anmåla sig på Tryckeriet,
 hwaråst anwising gifwes, at med Egaren sjelf
 om priset öfwerenskomma.

Til salo utbjudes en fyrsticig wagn, mycket
 comod och wäl gjord, klädd inuti med gult klåde:
 den som är hogad at köpa den samma, anmåle sig
 hos Fru Öfwerstinnan von Matern, då priset blir
 lindrigt. På samma ställe afyttras ock en mest ny
 brygg-kettel, hwaruti åfwen kan brännas.

En

En wäl conditionerad öfwertäkt resewagn, för 3 personer, finnes til salo på et ställe, som nämnes på Tryckeriet.

Om någon Skulle åstunda en Phaeton, helt ny, kan underrättelse på Caffé-huset erhållas, och om priset accorderas.

Ur någon egare utaf en wäl conditionerad coupe rese-wagn, och åstundar samma aflåta, emot betalning; så nämnes en hogad Köpare därtill på Tryckeriet.

Hos Fru Moberg, på Kungsgatan, är en bod ledig at hyra. Äfwen lemnas därstädes underrättelse om en siff-sump, uti brukbart stånd, med järn-kådjor och stålning, som är til salo, och är uti wästwa Hamnen upfsatt.

Uppå Öresten emottages foder-kreatur öfwer vinteren, hwarom widare hos Peruquemakaren Herr Swanwik underrättelse kan inhämtas.

På Boklådan finnas til köps följande nya Skrifter: Tankar om rätta ordsaken til det besträngda tillstånd, hwaruti Sveriges Rike, i anseende til des Financer, sig befinner; samt projecterade hjälpe-medel däremot, 12 öre. Handlingar, rörande Expedition af Kongl. Maj:ts Nådiga Kallelse-bref för de 2ne Herrar Rikssens Råd, hwilka wid Riksdagen 1771 blifwet återstälte uti Rikssens Ständers förtroende, 16 ö. S:mt.

På Stockholmska Boktryckeriet finnes Utdrag af Protocollet hållet i Borgare-Ståndet, wid Riksdagen i Stockholm, den 1: Augusti 22. äfwen Hans Kongl. Maj:ts i Nåder Egenhändig underskrifne och den 19 Augusti utfärdade Kallelse-Bref, för Deras Excellencer Herrar Rikssens Råd, med mera, och kostat 4 öre S:mt.